

Netopýř vodní (vlevo) a netopýř řasnatý zimující v jedné ze štol na Pramensku. Dvojice podobně velkých netopýřů, která se plete každému začínajícímu netopýřáři. Foto Přemysl Tájek.

Netopýři – láska na celý život

Pavla Tájková a Přemysl Tájek

Netopýři fascinovali přírodovědce od nepaměti. Jsou lidem blízcí svou přítomností, zároveň však vzdálení a tajemní způsobem svého života. Proto snad každý, kdo se o netopýry začne zajímat hlouběji, propadne jejich kouzlu někdy i na celý život.

Zimující netopýři přitahovali pozornost přírodovědců ve Slavkovském lese již od 50. let. První nálezy pocházejí od Vladimíra Hanáka, bratrů Hůrkových a Ivana Brdičky. Postupně štafetu přebírali Luděk Bufka, Libor Dvořák, Jiří Bytel a František Baroch, kterému se navíc podařil významný objev zapomenutého rozsáhlého středověkého důlního díla Jeroným. Od roku 2005 pak pravidelně objíždí netopýři zimoviště celý tým sčítatelů, jejichž jména by zabrala několik řádek. Ve Slavkovském lese neúnavně kontrolujeme přes 100 lokalit

se zimujícími netopýry, nejen kvůli výzkumu, ale i následné ochraně těchto zimovišť. Když při hledání netopýřů vstoupíte ze zasněžené krajiny do ticha a temna podzemí, jako byste vstoupili do jiného prostoru i času. Z kamenů, do kterých tesaly ruce dávno zmizelých lidí, na vás dýchá minulost. V opuštěných štolách a sklepích zbořených domů se zastavil čas. Nejen pro člověka, kterého fascinuje neměnnost tohoto světa navzdory pulzujícímu životu lidské civilizace, ale hlavně pro netopýry. Mají neuvěřitelnou schopnost v zimě téměř vypnout své tělesné funkce a čekat zde nehybně na lepší časy.

Aby mladí netopýři poznali významná zimoviště a spolehlivě k nim vždy trefili, matky je na podzim k vstupům do podzemí „vodí“. Zároveň se zde samice setkávají se samci

Středověký důl Jeroným. Foto Ivan Kletečka.

a páří se. Tento úkaz zvaný rojení není nepodoben netopýřímu bálu, při kterém nad početnými úlovky plesají i netopýřáři. Populace netopýřů se zde totiž monitorují pomocí odchyty do sítí a kroužkováním. Nejvýznamnějšími známými místy podzemního netopýřího rojení ve Slavkovském lese jsou vstupy do dolu Jeroným a komplex štol na Lazurovém vrchu.

K důmyslnějšímu nahlédnutí do života netopýřů v letním období jsme si museli počkat až na dostupnost specializované techniky – ultrazvukového detektoru. Díky tomuto přístroji velikosti většího mobilního telefonu můžeme netopýří zvuky slyšet jak v reálném čase (víme tedy jaká místa se těší netopýří aktivitě), tak je zaznamenat a posléze s pomocí specializovaného programu určit do domu. Díky detektoringu se tak v posledních letech podařilo doložit výskyt druhů, které doposud z území Slavkovského lesa nebyly známy. Nezímují totiž v podzemních prostorách a i ke svému podzemnímu rojení využívají jiné typy

stanovišť. Nejnověji „objevenými“ druhy jsou netopýř nejmenší, netopýř parkový a netopýř stromový. Počet známých druhů tak ve Slavkovském lese dosáhl čísla 18.

Dlouhé letní měsíce si netopýřáři ve Slavkovském lese navíc krátí vyvěšováním a kontrolou netopýřích budek. Ukázalo se totiž, že při zvolení vhodného typu budek jsou netopýři za tyto úkryty v našich kulturních lesích s nedostatkem přirozených dutin vděční. Díky tomu máme možnost nahlédnout do nejtímnějšího života netopýřů – některé jiné druhy preferují monogamii, ti z budek si však většinou užívají páření v harémech.

Cesty zapálených netopýřářů musejí zákonitě skončit v kostele. Jen stěží byste totiž ve Slavkovském lese hledali lepší podmínky pro založení mateřské kolonie. Například na půdě pístovského kostela máme pravděpodobně jednu z nejpočetnějších kolonií netopýřů řasnatých v České republice! ■